

E-učilnica – bližnjica pri pripravi na splošno matura iz slovenščine

E-Classroom – a Shortcut to the Preparation for General Matura

Polona Tomac Stanojev

ESIC Kranj

Kidričeva cesta 65, 4000 Kranj

polona.tomac@gmail.com

Naslov e-učilnice: <http://esola.esic.si/course/view.php?id=11>

Povzetek

E-učilnica se je zaradi možnosti, ki jih s svojimi viri in dejavnostmi ponuja Moodle, pokazala kot zelo primerna in koristna aplikacija tudi pri pripravi na splošno matura iz slovenščine. Objava in uporaba številnih virov je pripomogla k nazornejšemu in zanimivejšemu pouku; Moodleve dejavnosti pa so nam omogočile tudi sodelovalno delo na daljavo, kar je posledično prispevalo tudi k enostavnejši in učinkovitejši (pred)pripravi na zrelostni izpit iz materinščine.

Ključne besede: e-učilnica, matura, slovenščina, Moodle

Abstract

Due to its possibilities offered by Moodle with its sources and activities, e-classroom has proved to be a very convenient and useful application for the preparation of students for the general matura, as well. The publication and usage of numerous sources have contributed to a more explanatory and interesting class. Moodle activities have also enabled a remote collaborative work, which has consequently contributed to a simpler and more effective (preliminary) preparation for the native language maturity exam.

Keywords: e-classroom, matura, Slovenian, Moodle

1 Uvod

Čeprav je splošno znano, da so spletne učilnice namenjene in prilagojene predvsem za sodelovalno delo in poučevanje na daljavo, se je v praksi pokazalo, da so lahko zelo primerno orodje tudi za poučevanju dijakov pri rednem pouku.

V letošnjem šolskem letu, ko sem se kot srednješolska profesorica slovenščine, ki poučujem tudi v gimnazijskem programu, znašla pred izzivom, kako četrtošolce čim bolj učinkovito in uspešno pripraviti na zrelostni izpit, sem se glede na nekajletne izkušnje z uporabo Moodla odločila, da pripravim spletno učilnico tudi za ta namen in tovrstne potrebe.

Ker sem želela postaviti e-učilnico, ki bo namenjena tako za poučevanje pri rednem pouku kot prilagojena tudi za delo na daljavo, sem se znašla pred dilemo, kako jo smotrno zasnovati tako, da bo dejansko služila temu namenu in hkrati primarnemu cilju, tj. kot dodatno pomagalo in enostaven vodič pri pripravi na splošno maturo iz materinščine.

Zaradi dejstva, da sem se z maturanti v razredu med rednim poukom srečevala v treh različnih dneh kar pet ur tedensko, sem se osredotočila predvsem na pripravo spletne učilnice za potrebe rednega poučevanja. Ker pa učinkovita priprava na zrelostni izpit od dijakov terja tudi precej individualnega dela doma, sem del spletne učilnice namenila in prilagodila tudi za delo na daljavo.

2 E-učilnica za poučevanje in delo pri rednem pouku slovenščine

Pomemben vidik priprav na maturo predstavlja tudi poznavanje zgradbe izpita, zato sem temu namenila uvodno, prvo poglavje spletne učilnice in poleg ustreznih datotek, ki vsebujejo npr. katalog znanja, predstavitev tematskega sklopa za šolski esej idr., dodala tudi povezavo na spletni strani RIC-a. Tako sem dijakom omogočila, da so se lahko kadar koli podrobneje seznanili z vsebino izpita in vsem, kar ga še zadeva. Pri rednem pouku mi je to s projiciranjem na tablo pomagalo pri nazornejši predstavitvi koncepta splošne mature iz slovenščine, poleg tega pa so si lahko dijaki tisto, kar jih je zanimalo, ogledovali tudi izven pouka.

Z vstavljanjem oznak sem jih opozarjala na pomembnejše razdelke in vsebine, ki so bile npr. v določenem obdobju pred izpitom aktualne pri pisnem ali ustnem delu.

Največ poglavij v e-učilnici sem namenila pripravi na maturitetni esej¹. Ker je za uspešno pisanje med drugim potrebno tudi natančno poznavanje literarnozgodovinskih in literarnoteoretičnih dejstev o obravnavanih avtorjih in besedilih, sem v obliki različnih datotek (v Wordu, PDF-ju itd.) sproti objavljala gradivo o obeh avtorjih in romanih, dodala pa sem tudi povezave do spletnih strani s tovrstnim gradivom (npr. na Wikipedijo itd.). V obliki tabele smo skupaj z dijaki izdelali tudi primerjavo podobnosti in razlik med obema avtorjema in besediloma, kar sem prav tako objavila v e-učilnici, ker mi je to omogočilo jasnejšo in nazornejšo razlago pri pouku, hkrati pa so gradivo dijaki lahko za učenje uporabljali tudi

¹ DPK SM za slovenščino je za šolsko leto 2010/11 izbrala dva romana kot iztočnici za pisanje maturitetnega eseja, *Gospo Bovary* Gustava Flauberta in *Ločil bom peno od valov* Ferija Lainščka.

kasneje, npr. kot predpripravo za pisanje domačih in šolskih esejev ter naposled spomladi tudi maturitetnega.

Slika 2: Del naslovne podobe e-učilnice

Med poukom smo si z objavami gradiva v e-učilnici pomagali tudi pri reševanju izpitnih pol, ki so bile na maturah v minulih letih, saj teh dostikrat niso reševali le doma. S pomočjo tabelske slike in orodij iTable smo s pomočjo t. i. "plavajočih orodij" lahko v omenjene pole tudi pisali, kar je pripomoglo k večji preglednosti in jasnosti reševanja in vzporedne razlage.

Omeniti pa velja tudi to, da sem v spletno učilnico v naslednjih poglavjih vključila tudi ogromno gradiva za obravnavo redne učne snovi 4. letnika ali za utrjevanje tiste, ki smo jo zgolj ponavljali in je zadevala nižje letnike. Orodja, ki jih ponuja e-učilnica, so se izkazala za zelo koristna npr. pri obravnavi posameznih besedilnih vrst (npr. javne zahvale, vabila, opravičila itd.), kjer sem z uporabo vira, ki omogoča sestavljanje spletnih strani (in s tem možnosti dodatnega oblikovanja), objavljala teoretično snov o obravnavanih besedilnih vrstah, zatem pa k vsaki dodala še povezave na ustrezne spletne strani, tako da smo si pri pouku lahko sproti ogledovali in komentirali praktične primere zglednih in malo manj ustreznih besedil, ki so dostopna (tudi) na medmrežju.

Ker sem skušala pridobiti na času pri obravnavi redne učne snovi, sem en del, ki je bil povsem teoretičen in zadeva zgodovino SKJ, hkrati s slikovnimi ponazoritvami in

hiperpovezavami o posameznih avtorjih, besedilih, pisavah idr. objavila zgolj v e-učilnici, kar je v praksi pomenilo, da dijaki te snovi niso imeli napisane v zvezkih, ampak so se na ustno ocenjevanje in kasneje maturo pripravljali le po gradivu, objavljenem v spletni učilnici. Čas, ki smo ga na ta način prihranili, pa smo lahko namenili dodatnim pripravam na maturo.

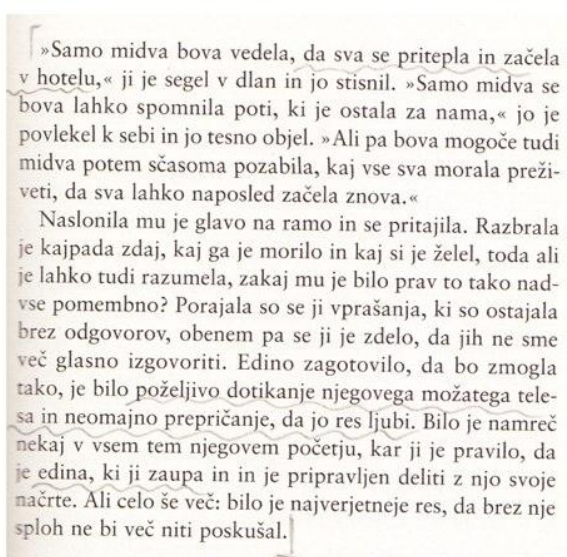
- L. 1515: na letaku natisnjene prve sln. besede v nem. pesmi vojaških najemnikov.
- Sredi 16. stol. (1550. L.) smo Slovenci dobili prvi tiskani knjigi *Abeceknik* in *Katekizem Primoža TRUBARJA* (izšli sta v Tübingenu).
- Pisava prvih knjig = gotica; ponovno sta v Trubarjevi različici humanistične latinične pisave (trubarici) izšli l. 1555.
- TRUBARJEVO pisavo so dopolnjevali in izboljševali: Sebastijan KRELJ, Jurij DALMATIN in Adam BOHORČ.
- Pisava je dobila ime bohoričica zato, ker je BOHORČ avtor 1. sln slovnice, napisana sicer v latinščini: *Arcticae horulae* (*Zimske urice*, 1584).
- V rabi je ostala do sredine 19. stol. (ok. l. 1845).
- Pomembnejša TRUBARJEVA dela v tej pisavi so: *Cerkovna ordninga* (*Cerkveni red*, 1564), *Ta celi novi testament* (1582) ...
- Besedila sln. protestantizma so še vedno cerkvena.
- Izkazujejo narečne značilnosti. TRUBAR je za osnovo SKJ vzel *Ijubljansčino z dolenskim narečnim značilnostmi*.
- Jurij DALMATIN je prvi v sln. prevedel celotno *Biblijo* (1584). Tj. hkrati edina knjiga, ki so jo zaradi bogoslužnih potreb sprejeli tudi v času protireformacije; delo je zato pripomoglo tudi k ohranjanju SKJ.
- Hieronim MEGISER je izdal slovar 4 jezikov (nem., lat., italij. in sln.): *Dictionarium quatuor linguarum* (1592). L. 1603 pa je izdal še *Večjezični slovar* (*Thesaurus Polyglottus*).
- V 16. stol. sta se torej *utrdila SKJ in pisava*: v prevodih verskih besedil (katekizem in sv. pismo), pesmaricah in strokovnih besedilih (jezikovni priročniki itd.).

Slika 2: Gradivo o zgodovini SKJ

3 E-učilnica za sodelovalno delo in učenje na daljavo

Priprava na splošno maturo iz slovenščine je tako za dijake kot za učitelje, ki jih poučujejo, kompleksna in dolgoročna naloga tudi zato, ker je izpit sestavljen iz treh delov, pri čemer sta dva dela, tj. šolski esej (50 %) in razčlemba neumetnostnega besedila (30 %), eksterna; interni pa je zgolj ustni del (20 %). Ravno zaradi tega je bilo smiselno in nujno posebno pozornost nameniti pripravi na zunanji del ocenjevanja, še posebej na pisanje šolskega eseja. Ker pa je ta vezan na maturitetni sklop literarnih besedil, ki ga za vsako leto posebej izbere oz. določi Državna komisija za splošno maturo za slovenščino, se je potrebno na to skrbno pripraviti tako z branjem in razčlenjevanjem izbranih besedil kot tudi s pisanjem vaj za t. i. šolski esej.

In čeprav je splošno znano dejstvo, da je za pisanje dobrega eseja odločilna predvsem t. i. "božanska iskra", pa hkrati drži tudi to, da se je možno tehnik pisanja vsaj približno zadovoljivega eseja tudi priučiti, za kar pa je potrebne predvsem veliko vaje oz. domačega dela. To najprej vključuje poglobljeno branje izbranih umetnostnih besedil, zatem pa tudi pisanje esejev po vnaprej pripravljenih navodilih. Zato sem nekaj poglavij v e-učilnici namenila izključno pripravi in posredovanju vaj kot (pred)pripravo na pisanje šolskega eseja. Ker je DPK SM za slovenščino za šolsko leto 2010/11 izbrala dva romana kot iztočnici za pisanje maturitetnega eseja (*Gospo Bovary* Gustava Flauberta in *Ločil bom peno od valov* Ferija Lainščka), sem vsakemu izmed njiju namenila svoje poglavje oz. vaje za esej. Te sem pripravila tako, da so odlomkom iz omenjenih knjig dodana navodila za pisanje esejskih vaj. Dijakom sem seveda omogočila vstopanje v spletno učilnico, pri čemer so mi morali v vsakem redovalnem obdobju napisati in oddati določeno število pisnih izdelkov.

- Odlomek umesti v celoto romana. Kdaj je Ivan Elič to izrekel?
- Razloži, kaj ji je s tem sporočal o njunih začetkih in izvoru ter kaj je glede tega od nje zahteval?
- Kako je to doživljala in razumela Eliča? Zakaj se ji je zdelo, da bo vendarle zmogla?
- Opredelite se do Ivanovih pričakovanj, da se bo Elič s poroko odpovedala svojim koreninam.

Slika 3: Primer vaje za pisanje šolskega/maturitetnega eseja

Vnaprej pripravljene naloge v e-učilnici so jim omogočile delo na daljavo izven pouka, medtem ko so eseje oddajali v šoli in se nismo posluževali možnosti, da bi to opravili na daljavo. Razlog je bil najprej v tem, da za to, ker smo se nekajkrat tedensko videvali med rednim poukom, ni bilo dejanske potrebe; še bolj ključno pa je seveda dejstvo, da na maturi dijaki esejskih nalog seveda ne tipkajo, ampak jih pišejo ročno, zato se mi je zdelo pomembno, da to počnejo in vadijo tudi v šoli in doma.

Delu na daljavo sem namenila tudi poglavja v e-učilnici, ki so vezana na vaje oz. naloge za jezik oz. t. i. razčlenbo neumetnostnega besedila. S tem ko sem jim v obliki PDF-jevih datotek prav tako vnaprej pripravila tovrstne naloge, sem jim zagotovila možnosti za vpogled vanje in reševanje tudi mimo pouka. Kadar nismo bili dogovorjeni za to, da so že natisnjene izpitne pole prinesli v šolo in smo jih pregledovali med poukom, so jih reševali doma, kar je bila koristna priložnost za utrjevanje znanja tudi za tiste dijake, ki so npr. pri rednem pouku manjkali. Ker sem k nalogam vsakokrat naknadno pripela tudi rešitve, jim je bila na ta način zagotovljena tudi povratna informacija glede uspešnosti njihovega reševanja.

Ker je v uspešno pripravo na maturo potrebno vložiti tudi kar nekaj domačega dela in priprav, sem tisto gradivo, za katerega sem presodila, da je še posebej zahtevno in pomembno, v obliki Wordovih ali drugih dokumentov prav tako naložila v spletno učilnico, tako da so si ga dijaki lahko po potrebi ogledovali tudi individualno in izven pouka. Eno takšno poglavje smo npr. namenili individualnim pripravam na ustni del mature, pri čemer smo s pregledovanjem vprašanj iz preteklih matur izdelali nabor možnih vprašanj oz. tem za letošnjo maturo, kar je dijakom zagotovo olajšalo pripravo tudi na ta del izpita.

Za učenje in sodelovalno delo na daljavo smo uporabljali tudi še druge Moodlove dejavnosti:

- forum: kjer so dijaki lahko postavljali vprašanja o tem, česar niso hoteli ali mogli vprašati pri rednem pouku;
- klepetalnica: v kateri smo se srečevali v dneh tik pred maturo;
- kviz: s pomočjo katerega so dijaki lahko preverili svoje poznavanje dejstev o maturitetnih romanih ter
- slovar: v katerega smo sproti vnašali manj znane besede, vezane na obravnavano snov.

4 Zaključek

Na ta način, da sem skozi celotno šolsko leto sproti gradila in dopolnjevala spletno učilnico, sem dijakom ob zaključku šolskega letu oz. v času intenzivnih priprav na maturo iz materinščine omogočila, da so imeli na enem mestu zbrane vse bistvene informacije in gradivo, ki so ga potrebovali za učinkovito pripravo na maturo:

- V prvem oz. uvodnem poglavju so si lahko kadar koli prebrali vse ključne informacije o izpitu (npr. o zgradbi in vsebini itd.).
- Naslednja poglavja pa sem namenila objavi koristnih gradiv (npr. o maturitetnih romanih) in vajam oz. nalogam za delo med poukom in na daljavo.
- Z vključevanjem Moodlovih dejavnosti, predvsem tistih za sodelovalno delo na daljavo, (klepetalnica, forum ...) pa sem dijakom omogočila, da smo bili v stiku tudi po koncu pouka in kar se jim je zdelo najpomembneje, v najbolj napornih in stresnih dneh pred maturo.

Viri in literatura:

Spletne učilnice ESIC Gimnazija: <http://esola.esic.si/course/category.php?id=10> (15. 5. 2011).

Spletna stran Moodla: <http://www.moodle.si/moodle/> (15. 5. 2011).

Spletna stran RIC-a: http://www.ric.si/splosna_matura/predmeti/slovenscina/ (15. 5. 2011).